

УДК 338.242.2

О.О. Носирєв, канд. геогр. наук, доцент, доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та фінансів

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», м. Харків, Україна

e-mail: nosyriev.bf@khpі.edu.ua

ПРОМИСЛОВА ПОЛІТИКА В СТАБІЛІЗАЦІЇ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ДИСБАЛАНСІВ

Ключові слова: промислова політика, макроекономіка, державне регулювання, стабілізаційні процеси.

Україна має великий інтелектуальний і технічний потенціал майже в усіх провідних галузях промисловості. Однак соціально-економічна ситуація в державі залишається складною. Складність зумовлена незавершеністю реформ структурної перебудови, негативним впливом деформації у відтворювальних процесах, які нагромаджувались протягом багатьох років, фізичним та моральним старінням виробничого потенціалу, що знижує конкурентну спроможність вітчизняної продукції, звужує ринки збуту та зменшує дохідність виробництва. З точки зору правового забезпечення, промислова політика не має чіткого визначення як елемент структурної та загальної економічної політики, хоча й знаходить своє відображення в положеннях Господарського кодексу. Саме відсутність чіткого законодавчого визначення поняття «промислова політика» може негативно впливати на розпорошений характер її реалізації протягом усього періоду незалежності нашої країни. Крім свого епізодичного характеру, промислова політика також негативно характеризувалася неузгодженістю із загальною економічною, грошово-кредитною, зовнішньоторговельною політикою тощо [1].

У розвинених країнах ресурси дедалі більше концентруються на стратегічних напрямках з використанням бюджетних ресурсів, стратегічного планування та активної промислової політики. При цьому роль держави буде дієвою, якщо такі інструменти будуть супроводжуватися структурними трансформаціями. Виважена економічна політика передбачає обрання оптимального, спроможного забезпечити необхідні результати інструментарію регулювання макроекономічних процесів. Для цього мають бути враховані середовище, в якому здійснюється політика, суб'єкт, який її здійснює, наявність ресурсів і можливостей тощо. Однак при цьому досягається ефект ендogenous розвитку на засадах подолання кризи довіри у суспільстві [2].

Промислова політика має сприяти розвитку таких галузей: 1) галузі з високою доданою вартістю в розрахунку на одного працівника: додана вартість у всіх галузях становить національний прибуток країни. Розміри доданої в різних галузях вартості в розрахунку на одного працівника є різними, тому можна вважати, що збільшити національний прибуток можливо, змінивши галузевий профіль економіки в бік галузей з високою доданою вартістю в розрахунку на одного працівника; 2) підтримка галузей «єднальної ланки» - таку політику спрямовано на надання спеціальної підтримки галузям, що забезпечують матеріально-технічне постачання економіки загалом; відповідно до такого підходу розвиток промисловості, що виробляє проміжну продукцію, створює ефект мультиплікатора, стимулюючи зростання галузей, що використовують цю продукцію; 3) підтримка галузей, що мають потенціал: промислова політика має спрямовувати ресурси в галузі, що мають значний потенціал. Безумовно, науково-технічний прогрес, змінюючи споживчі запити й порівняльні переваги, призводить до відмінностей між темпами зростання в окремих галузях, хоча не завжди можна передбачити, які галузі будуть зростати швидше. Фірми, здійснюючи інвестиційну політику, самостійно намагаються визначити перспективні галузі [3].

У будь-якому випадку вихідною передумовою будь-якої промислової політики є вибір пріоритетів. Формування пріоритетів можливо й «зверху» – від держави і «знизу» – від

бізнесу. Практика показує, що формування пріоритетів знизу за конкретними сферами ефективніше. Чим вищий ступінь конкретизації пріоритетів, тим простіше запропонувати інструменти для їх реалізації й оцінити ефекти. У деяких випадках промислова політика може бути спрямована на вирішення проблем навіть не галузі, а окремого підприємства. Незважаючи на всі складності й обмеження, що супроводжують промислову політику, постає значна необхідність у її розробці та впровадженні. Створення реальної основи для спільної роботи бізнесу і влади, пошуку взаємних інтересів і налагодження конструктивного діалогу дозволить сформулювати вимоги до тих секторів і виробництв, які можуть стати пріоритетними у проведенні промислової політики, сформувати високий експортний потенціал для того, щоб у перспективі диверсифікувати структуру експорту, збалансувати економіку. Для забезпечення зайнятості та високого рівня оплати для населення необхідне створення трудомістких і переважно «інтелектуаломістких» промислових підприємств, діяльність яких впливала би на широке коло суміжних галузей через свої потреби або свою продукцію, що дозволить одержати прямі й непрямі ефекти від її зростання [4]. Важкий фінансовий стан промислових підприємств унеможливує оновлення основних виробничих фондів, які зношені майже наполовину. Частка застарілого устаткування у деяких галузях промисловості становить 60-70% [5].

Необхідною умовою структурної перебудови вітчизняної економіки є активізація інвестиційної діяльності за рахунок власних та залучених коштів. До основних джерел інвестицій в основний капітал за рахунок власних коштів підприємств належать амортизація та прибуток. У вітчизняній економіці амортизаційні відрахування не забезпечують відтворення основного капіталу внаслідок відсутності їхнього конкретного цільового призначення. Слід законодавчо регламентувати цільове використання амортизаційних відрахувань на оновлення основного капіталу для державних підприємств та запровадити економічні стимули інвестування за рахунок амортизації для приватного сектору. Одним з недоліків вітчизняної амортизаційної політики є застосування методу прискореної амортизації до двох груп основних засобів – машини та устаткування та транспортні засоби. Оскільки більша частина цих товарів імпортується, то фактично відбувається стимулювання іноземних виробників [6].

Список використаних джерел

1. Малигіна В. Промислова політика в контексті макроекономічної стабілізації в Україні / В. Малигіна // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – 2014. – № 1. – С. 77-88.
2. Уманців Ю. М. Роль держави у регулюванні макроекономічних процесів / Ю.М. Уманців // Суспільство, економіка та економічна наука в XXI столітті: зб. матеріалів II міжнар. наук.-практ. конф. 21–22 квітня 2017 р. – Київ: КНЕУ, 2017. – С. 120-123.
3. Філоненко С. В. Державне управління промисловим комплексом як економічною системою / С. В. Філоненко. // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. – 2017. – № 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2017_1_26
4. Ходякова К. С. Ефективна промислова політика – запорука високотехнологічного рівня держави / К. С. Ходякова // Державне будівництво. – № 1/2017 – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2017-1/doc/1/07.pdf>
5. Носирев О. О. Державна підтримка інноваційного промислового розвитку в Україні / О. О. Носирев // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – Випуск 9-1, Ч. 4. – 2014. – С. 44-47.
6. Косарчин М. Напрями вдосконалення державного регулювання макроекономічних пропорцій в Україні / М. Косарчин // Вісник Львівського університету. Серія економічна. – 2015. – Випуск 52. – С. 340-344.